

**Zamonaviy ingliz tilida yangi soʻzlar hosil qilish jarayoni:
texnologiya va internetning taʼsiri**

Norqulov Mirali

Aniq va ijtimoiy fanlar universiteti lingvistika:
ingliz tili yoʻnalishi 1-kurs magistranti

Annotatsiya: Ingliz tili, dunyo boʻylab keng tarqalgan va tez oʻzgarib turadigan til sifatida, zamonaviy texnologiya va internetning taʼsiri ostida doimiy ravishda yangi soʻzlar bilan boyib bormoqda. Bu jarayonning asosiy sabablaridan biri — texnologiyalarning rivojlanishi va internetning kundalik hayotga chuqur kirib borishi. Ushbu maqolada, zamonaviy ingliz tilida yangi soʻzlar hosil qilish jarayoni, texnologiya va internetning bu jarayondagi oʻrni haqida batafsil bayon qilamiz.

Texnologiya va internetning yangi soʻzlarga taʼsiri

Texnologiyaning tezkor rivojlanishi va internetning keng tarqalishi bilan yangi soʻzlar doimiy ravishda paydo boʻlmoqda. Yangi qurilmalar, dasturlar, ijtimoiy tarmoqlar va onlayn xizmatlar yangi atamalarni yaratishga sabab boʻladi. Masalan, “selfie”, “hashtag”, “streaming”, “cloud computing” kabi soʻzlar texnologik innovatsiyalar bilan bogʻliq boʻlib, ular tilga kirgan va keng qoʻllaniladigan iboralarga aylangan.

Internet orqali ommalashgan ijtimoiy tarmoqlar ham yangi leksikaning paydo boʻlishiga turtki beradi. “go viral” (virallashmoq), “influencer” (taʼsir oʻtkazuvchi), “meme” kabi soʻzlar, ijtimoiy tarmoq madaniyatiga xos boʻlib, ingliz tilida keng qoʻllanilmoqda. Bu soʻzlar, oʻz navbatida, dunyoning turli burchaklarida yangi semantik maʼnolarga ega boʻlib, ingliz tilining boyishiga xizmat qiladi.

Soʻzlarning tez oʻzgarishi va adaptatsiya jarayoni

Internetda va texnologiyalarda tezkor oʻzgarishlar yangi soʻzlarni tezda qabul qilishni va ular bilan ishlashni talab qiladi. Yangi atamalar, koʻpincha qisqa va oson esda qoladigan boʻladi. Misol uchun, “app” (ilova) va “emoji” (yuz ifodasi) kabi soʻzlar, tez va samarali kommunikatsiya qilish ehtiyojidan kelib chiqadi. Shuningdek, bu soʻzlar soʻzlashuv jarayonini soddalashtiradi va muloqotni tezlashtiradi.

Yangi soʻzlarning koʻpchiligi ingliz tilining imkoniyatlarini kengaytiradi, chunki ular tezda boshqa tillarga ham oʻrganiladi. Masalan, “internet” va “email” kabi soʻzlar, ingliz tilidan boshqa tillarga oʻrganib, global kommunikatsiya jarayoniga xizmat qilmoqda.

Aksariyat soʻzlarning qisqarishi va abbreviatsiyalar

Texnologik innovatsiyalar va internetning taʼsiri bilan ingliz tilida qisqartmalar va abbreviatsiyalarning soni oshdi. “wi-fi” (wireless fidelity), “url” (uniform resource locator), “faq” (frequently asked questions) kabi qisqartmalar zamonaviy tilning ajralmas qismiga aylangan. Bu kabi qisqartmalar kommunikatsiya jarayonini tezlashtiradi va unchalik katta boʻlmagan zamonaviy atamalarni aniq ifodalashga yordam beradi.

Texnologik jargonlar va xususiy soʻzlar

Texnologiyaning rivojlanishi bilan birga, maxsus soʻzlar va jargonlar (soʻz birikmalarining maxsus maʼnolarini anglatuvchi) ham paydo boʻlmoqda. Masalan, “big data” (katta maʼlumotlar), “blockchain” (blokcheyn), “machine learning” (mashina oʻrganish) kabi soʻzlar, texnologik sohalarda ishlatiladi va bu soʻzlar faqat bu sohaga oid soʻzlashuvni anglatadi. Bu kabi yangi soʻzlar nafaqat tarmoqning rivojlanishini, balki ilmiy va texnologik sohalardagi ilgʻor oʻzgarishlarni ham aks ettiradi.

Yangi soʻzlar va madaniyatning oʻzaro taʼsiri

Yangi soʻzlar nafaqat texnologiya bilan bogʻliq boʻlib qolmaydi, balki global madaniyatning oʻzaro aloqalarini ham ifodalaydi. Internet va texnologiya yangi turdagi kommunikatsiya shakllarini yaratib, yangi ijtimoiy va madaniy oʻzgarishlarga olib keladi.

“globalization” (globalizatsiya), “crowdsourcing” (kutilgan natijalarni ommaga oshirish), “sustainability” (barqarorlik) kabi soʻzlar, zamonaviy dunyoning umumiy tendensiyalarini aks ettiradi va bu atamalar ingliz tilida keng tarqalmoqda.

Internetni va mobil qurilmalardan olingan soʻzlar

Zamonaviy texnologiyalar, ayniqsa internet va mobil qurilmalar, ingliz tilining rivojlanishiga katta taʼsir koʻrsatmoqda. Mobil ilovalar, onlayn xizmatlar va oʻyinlar kabi yangi fenominalar yangi soʻzlarning paydo boʻlishiga sabab boʻlmoqda. Masalan, “app” (ilova), “tweet” (twitterda yozilgan xabar), “snap” (snapchatda yuborilgan surat yoki video) kabi soʻzlar texnologik inqilob bilan paydo boʻldi.

Mobil telefonlar orqali oʻtkaziladigan qisqa, tezkor xabarlar ham tilni soddalashtirgan va yangi iboralarining paydo boʻlishiga olib kelgan. “bff” (best friend forever) yoki “lol” (laughing out loud) kabi qisqartmalar, onlayn muloqotda tezkor va samarali ifodalash imkonini beradi.

Shuningdek, mobil qurilmalardan va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish natijasida koʻplab yangi soʻzlar kiritildi, masalan, “ghosting” (yoʻqolib ketish, odatda biror kishi bilan bogʻlanishni toʻxtatish), “catfishing” (onlayn firibgarlik), “slang” (maʼlum bir guruhga xos yoki yaratilgan soʻzlar).

“influencer” madaniyati va yangi soʻzlar

Internetda keng tarqalgan “influencer” (taʼsir koʻrsatuvchi) madaniyati soʻzlar hosil qilishning yana bir muhim manbasidir. Influencerlar – bu oʻzlarining ijtimoiy tarmoqlarda katta auditoriyaga ega boʻlgan va reklama yoki marketing faoliyatida ishtirok etadigan shaxslar. “influencer marketing” (taʼsir koʻrsatuvchi marketing) soʻzi soʻnggi yillarda keng tarqalgan va endi tijorat va brendlar bilan bogʻliq soʻzlar sifatida tilga kirgan.

Bundan tashqari, “micro-influencer” (kichik taʼsir koʻrsatuvchi), “brand ambassador” (brend elchisi), “collab” (hamkorlik) kabi yangi iboralar ham internetning yangi

kommunikatsiya shakllarini ifodalaydi. Bu soʻzlar internetda mavjud yangi iqtisodiy tizimni, madaniyatni va marketing jarayonlarini aks ettiradi.

Onlayn yangi mehnat turlari

Texnologiyaning rivojlanishi va internetning kengayishi bilan yangi ish turlari ham yuzaga kelgan. "freelancer" (erkin ishchi), "gig economy" (gig iqtisodiyoti), "remote work" (masofaviy ishlash) kabi atamalar bugungi kunda keng tarqalgan. Bu soʻzlar yangi ish muhitini va ishlash shakllarini ifodalash uchun ishlab chiqilgan.

Bundan tashqari, "digital nomad" (raqamli koʻchmanchi) kabi soʻzlar, yangi turdagi ishlash va yashash usullarini, yaʼni mobil va mustaqil tarzda dunyo boʻylab ishlashni aks ettiradi. Bu soʻzlar ijtimoiy va iqtisodiy jarayonlar bilan bogʻliq boʻlib, texnologiyalar yordamida yaratgan yangi mehnat bozori haqida gapiradi.

Texnologiya va internetdagi salbiy tushunchalar

Yangi texnologiyalar va internetdagi baʼzi salbiy tushunchalar ham tilga kirib bormoqda. "addiction" (qaramlik) va "screen time" (ekran vaqti) kabi iboralar internet va texnologiyalar bilan bogʻliq salbiy oqibatlarni ifodalaydi. Ayniqsa, yoshlar orasida internet va mobil telefonlarga qaramlikning ortishi "digital detox" (raqamli detoks) kabi yangi iboralarni paydo qilgan.

Bundan tashqari, "fake news" (soxta yangiliklar) va "echo chamber" (tortishish palatasi) kabi iboralar, internetdagi notoʻgʻri maʼlumotlarni va axborot manipulyatsiyalarini bildiradi. Bu atamalar kommunikatsiya jarayonlarida yangi muammolarni aks ettiradi va bu kabi soʻzlar, texnologiyaning jamiyatga taʼsirini yanada chuqurlashtiradi.

Xulosa va kelajakdagi trendlarga qarash

Zamonaviy ingliz tili texnologiyaning rivojlanishi va internetning kengayishi bilan tezkor oʻzgarishlarni boshdan kechirmoqda. Yangi soʻzlar nafaqat tilning boyishiga xizmat qilmoqda, balki madaniyat, iqtisodiyot va ijtimoiy munosabatlarning yangi shakllarini ifodalaydi. Texnologiyalarning doimiy ravishda oʻzgarishi va internetning cheksiz

imkoniyatlari bilan, ingliz tilida yangi soʻzlar hosil qilish jarayoni davom etadi va kelajakda yanada murakkab, innovatsion va oʻziga xos atamalarni keltirib chiqarishi kutilmoqda.

Bu jarayon, tilshunoslik nuqtai nazaridan, ingliz tilining dunyoda eng keng tarqalgan tilga aylanishidagi rolini ham yanada kuchaytiradi. Shuningdek, yangi soʻzlar va iboralarning paydo boʻlishi global kommunikatsiyaning tezlashishiga yordam beradi va turli tillar va madaniyatlar oʻrtasidagi oʻzaro aloqalarni osonlashtiradi.

Ingliz tilida yangi soʻzlar hosil qilish jarayoni, texnologiya va internetning taʼsiri ostida yanada tezlashmoqda. Yangi atamalar, texnologiyalarni va ularning jamiyatdagi oʻrnini ifodalaydi, shuningdek, global kommunikatsiyaning oʻziga xos usullarini yaratadi. Zamonaviy ingliz tilida soʻzlar koʻp holatlarda qisqaradi, soddalashadi va universal ravishda ishlatiladi, bu esa tilning rivojlanishi va yangilanishiga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, yangi soʻzlar nafaqat texnologik yutuqlarni yoritadi, balki madaniyatlararo oʻzgarishlarni, ijtimoiy jarayonlarni va dunyoqarashlarni ham aks ettiradi.